

Я

К гарно було за містом! Буяло літо! На полях вже золотіло жито, овес зеленів, сіно було складено в стоги; по зеленому лузі ходив довгоногий лелека і цвенькав єгипетською — цієї мови він навчився у своєї матусі. За полями і луками темнів великий ліс, а в лісі хоронилися глибокі сині озера. Так, гарно було за містом! Сонце світило на стару садибу, оточену глибокими каналами з водою. Вся земля — від стін дому до самої води — поросла лопушинням, та таким високим, що малі діти могли стояти під найбільшим його листям на повний зріст.

У хащах лопухів було так само глухо й дико, як у густому лісі, і саме там сиділа на яйцях качка. Сиділа вона вже давно, і їй ця справа дуже-таки набридла. До того ж її рідко навідували, іншим качкам більше подобалось плавати по канавах, аніж сидіти в лопухах та крякати разом із нею.

Нарешті яєчні шкарапулки затріщали.

Каченята заворушились, застукали дзьобами й висунули голівки.

— Піп, піп! — сказали вони.

— Кряк, кряк! — відповіла качка. — Поспішайте!

Каченята вибралися зі шкарапулок й почали озиратися навколо, роздивляючись зелене листя лопуха. Маті не заважала їм — зелений колір корисний для очей.

— Ох, який великий світ! — промовили каченята.

Ще б пак! Тепер їм стало набагато просторіше, ніж у шкарапулі.

— Чи не гадаєте ви, що тут і весь світ? — сказала маті. — Та де там! Він простягнувся далеко-далеко, туди, за сад, за поле...

Але, щиро кажучи, там я зроду не була!.. То що, всі вже вибралися? — і вона піднялась на ноги. — Та ні, ще не всі... Найбільше яйце цілісіньке! Та коли ж це скінчиться! Скоромені зовсім урветься терпець.

І вона знову всілася.

— Ну, як справи? — запитала стара качка, просунувши голову в хащі лопуха.

— Та ось з одним яйцем ніяк не можу впоратись, — відказала молода качка. —

Сиджу, сиджу, а воно все не лопається. Та подивись на тих малюків, що вже вилупились. Яка краса! Геть усі схожі на батька! А він же, негідник, навіть не провідав мене жодного разу!

— Страйвай, покажи мені спочатку те яйце, що не лопається, — сказала стара качка. — Чи не індиче воно, бува? Ну так, звісно!.. Отак і мене одного разу обдурили. А скільки клопоту було потім з тими індиченятами! Ти не повіриш: вони так бояться води, що їх і не заженеш у канаву. Вже я і сичала, і крякала, і просто штовхала у воду, — не йдуть, та й годі. Дай-но я ще раз гляну. Ну, так і є. Індиче! Кинь його та навчай своїх діточок плавати!

— Ні, я, мабуть, посиджу, — сказала молода качка. — Вже стільки я терпіла, що можна ще трохи потерпіти.

— То й сиди! — сказала стара качка й пішла.

І ось нарешті велике яйце тріснуло.

— Піп, піп! — пропищало пташеня і вивалилося зі шкаралупки. Але ж яке воно велике та гидке!

Качка оглянула його з усіх боків і сплеснула крилами.

— Жахлива потвора! — промовила вона. — І зовсім не схоже на інших! Чи не індиченя це і насправді? Та у воді воно побуває, хоча б мені довелося зіштовхнути його туди силоміць!

Другого дня погода була чудовою, зелене лопушиння було залите сонцем.

Качка з усією своєю сім'єю вирушила до канави. Шубовст! — і вона опинилася у воді.

— Кряк, кряк! За мною! Хутко! — покликала вона, і каченята одне за одним також шубовснули у воду.

Спочатку вода вкрила їх з головою, але вони відразу ж виринули і вправно попливли вперед. Лапки у них так і запрацювали, так і запрацювали. Навіть гидке сіре каченя не відставало від інших.

— Яке ж це індиченя? — сказала качка. — Он як добре гребе лапками! А як прямо тримається! Ні, це мій власний син. Та він зовсім не такий поганий, якщо його добре роздивитися. Ану, хутко, хутко за мною. Я зараз познайомлю вас із товариством — ми виrushаємо до пташника. Тільки тримайтеся до мене ближче, щоб хто-небудь не наступив на вас, та стережіться котів!

Незабаром качка разом з усім своїм виводком дісталися до пташника. Батечки! Як тут було гамірно! Дві качиних родини билися заради голівки вугра. І, врешті-решт, ця голівка дісталася кішці.

— Оце так завжди і буває в житті! — сказала качка і облизнула язичком дзьоб — вона і сама була не проти того, щоб покушувати голівку вугра. — Ну, ну, ворушіть лапками! — скомандувала вона, повертаючись до каченят. — Крякніть і вклоніться он тій старій качці! Вона тут найвелможніша. Вона іспанської породи, тому така жирна. Бачите, у неї на лапці червоний клаптик! Як красivo! Це вища відзнака, якої тільки може удостоїтися качка. Це означає, що її не хочуть втратити, — за цим клаптиком її відразу впізнають і люди, і тварини. Ну, хутко! Та не тримайте лапки разом! Виховане каченя має вивертати лапки назовні. Отак. Дивіться. Тепер нахиліть голівки і скажіть: «Кряк!»

Каченята саме так і зробили.

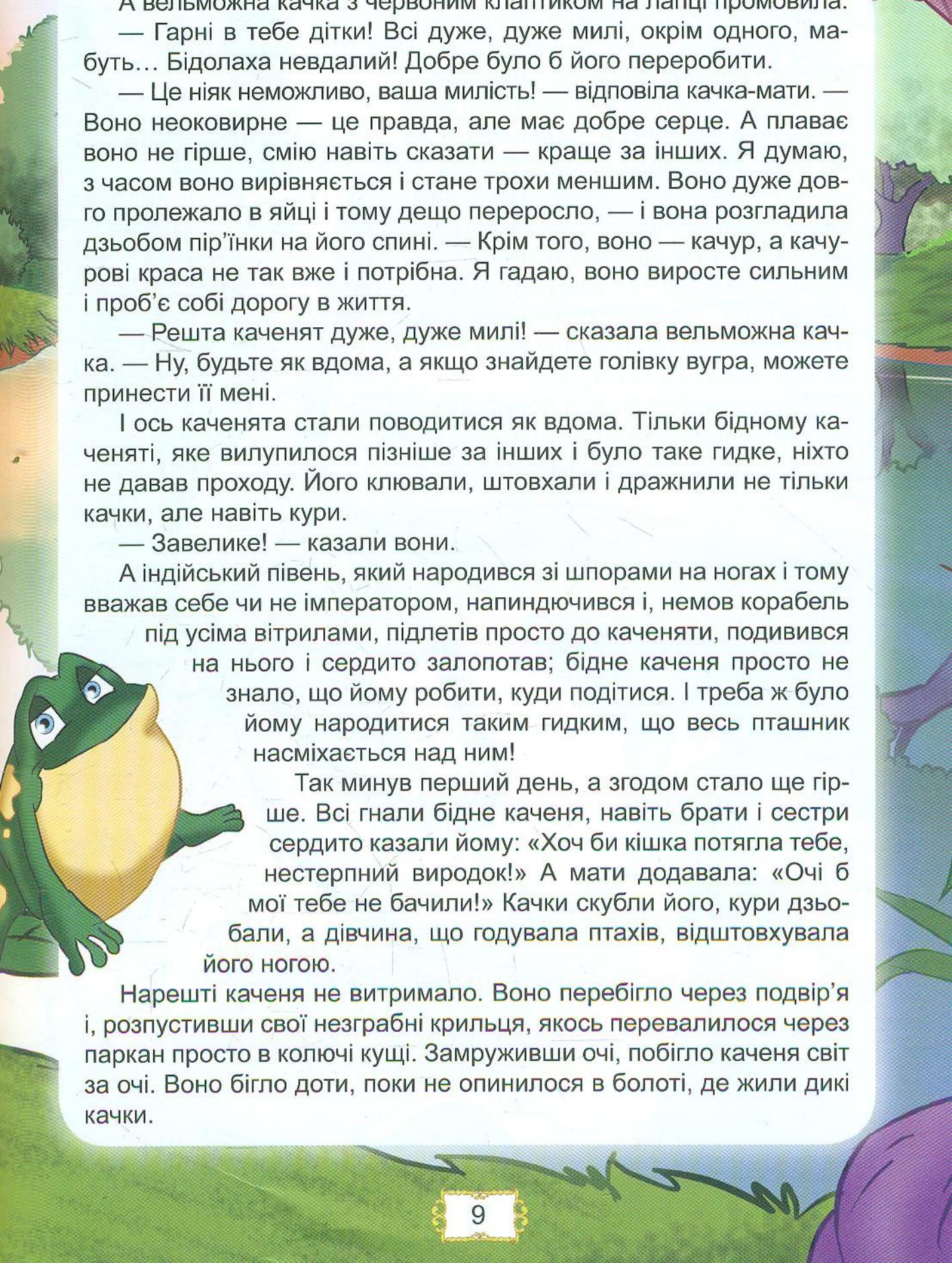
Але інші качки оглянули їх і голосно загомоніли:

— Ну ось, ще ціла орава! Наче без них нас мало! А одне яке гидке! Цього вже ми аж ніяк не будемо терпіти!

І зараз же одна качка підлетіла і дзьобнула його в шию.

— Дайте йому спокій! — сказала качка-мати. — Адже воно вам нічого не зробило!

— Припустимо, що це так. Але якесь воно велике і незграбне! — прошипіла зла качка. — Не завадило б його трохи провчити.

А вельможна качка з червоним клаптиком на лапці промовила:

— Гарні в тебе дітки! Всі дуже, дуже милі, окрім одного, ма-
буть... Бідолаха невданий! Добре було б його переробити.

— Це ніяк неможливо, ваша милість! — відповіла качка-мати. —
Воно неоковирне — це правда, але має добре серце. А плаває
воно не гірше, смію навіть сказати — краще за інших. Я думаю,
з часом воно вирівняється і стане трохи меншим. Воно дуже дов-
го пролежало в яйці і тому дещо переросло, — і вона розгладила
дзьобом пір'їнки на його спині. — Крім того, воно — качур, а качу-
рові краса не так вже і потрібна. Я гадаю, воно виросте сильним
і проб'є собі дорогу в життя.

— Решта каченят дуже, дуже милі! — сказала вельможна кач-
ка. — Ну, будьте як вдома, а якщо знайдете голівку вугра, можете
принести її мені.

І ось каченята стали поводитися як вдома. Тільки бідному ка-
ченяті, яке вилупилося пізніше за інших і було таке гидке, ніхто
не давав проходу. Його клювали, штовхали і дражнили не тільки
качки, але навіть кури.

— Завелике! — казали вони.

А індійський півень, який народився зі шпорами на ногах і тому
вважав себе чи не імператором, напиндуочився і, немов корабель
під усіма вітрилами, підлетів просто до каченяти, подивився
на нього і сердито залопотав; бідне каченя просто не
знало, що йому робити, куди подітися. І треба ж було
йому народитися таким гидким, що весь пташник
насміхається над ним!

Так минув перший день, а згодом стало ще гір-
ше. Всі гнали бідне каченя, навіть брати і сестри
сердито казали йому: «Хоч би кішка потягла тебе,
нестерпний виродок!» А мати додавала: «Очі б
мої тебе не бачили!» Качки скубли його, кури дзьо-
бали, а дівчина, що годувала птахів, відштовхувала
його ногою.

Нарешті каченя не витримало. Воно перебігло через подвір'я
і, розпустивши свої незgrabні крильця, якось перевалилося через
паркан просто в колючі кущі. Замруживши очі, побігло каченя світ
за очі. Воно бігло доти, поки не опинилося в болоті, де жили дики
качки.